

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070 Letnik XVIII. št. 71-72 E-mail: pisarna@kredarica.org Novi Sad julij-december 2018

VI. DNEVI SLOVENSKE KULTURE

CANKARJEVO LETO 2018

**NOVI SKLIC NACIONALNEGA SVETA
SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE**

Foto: Đorđe Veselinov

SLOVENIJA IMA NOVO VLADO

Državni zbor Republike Slovenije je 14. septembra 2018 z večino glasov potrdil novo Vlado Republike Slovenije. S tem je Slovenija dobila 13. vlado z novim predsednikom Marjanom Šarcem in 16 novoizvoljenimi ministri, ki so pred državnim zborom zaprisegli, da bodo spoštovali ustavni red, ravnali po svoji vesti in z vsemi svojimi močmi delovali za blaginjo Slovenije. Predsednik vlade Marjan Šarec je prevzel posle od predhodnika Mira Cerarja, vlada pa se je sestala na svoji prvi seji. Na njej so imenovani tudi podpredsedniki vlade.

Sestav vlade:

Marjan Šarec, predsednik vlade

Andrej Bertoncelj, podpredsednik vlade in minister za finance

Jernej Pikalo, podpredsednik vlade in minister za izobraževanje, znanost in šport

Miro Cerar, podpredsednik vlade in minister za zunanje zadeve

Alenka Bratušek, podpredsednica vlade in ministrica za infrastrukturo

Karl Erjavec, podpredsednik vlade in minister za obrambo

Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve

Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo

Andreja Katič, ministrica za pravosodje

Rudi Medved, minister za javno upravo

Ksenija Klampfer, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Samo Fakin, minister za zdravje

Dejan Prešiček, minister za kulturo

Aleksandra Pivec, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Jure Leben, minister za okolje in prostor

Peter Jožef Česnik, minister za področje odnosov med RS in avtohtono slovensko narodno skupnostjo v sosednjih državah ter med RS in Slovenci po svetu

Marko Bandelli, minister za področje razvoja, strateške projekte in kohezijo.

Vir: www.vlada.si

MINISTER PETER JOŽEF ČESNIK PREVZEL POSLE OD MINISTRA GORAZDA ŽMAVCA

Peter Jožef Česnik, novoizvoljeni minister Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, je prevzel posle od svojega predhodnika ministra Gorazda Žmavca. Ob primopredaji mu je Žmavc zaželel uspešno delo in izrazil upanje, da bo uspešno vodil občutljivo področje skrbi za Slovence izven meja domovine in nadaljeval razvojne projek-

te v zamejstvu in po svetu. Novi minister se je tudi v imenu vlade zahvalil Gorazdu Žmavcu za njegovo dosedanje delo.

Peter Jožef Česnik je 18. minister oziroma predstojnik vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu v zgodovini samostojne Slovenije. Veliko let je preživel v Avstraliji, ministri za zamejce so bili takrat njegovi sogovorniki, sedaj pa je on tisti, ki bo iz Ljubljane skrbel za približno 500 000 Slovencev, ki živijo zunaj matične države.

Predsednik Ivan Zavrtnik se v imenu DS Kredarica zahvaljuje dosedanjemu ministru Gorazdu Žmavcu in sodelavcem za uspešno sodelovanje, strokovno pomoč in izredno posvečenost pri vzpodbujanju negovanja slovenske identitete izven domovine. Nove mu ministru Urada Petru Jožefu Česniku in sodelavcem iskrene čestitke na izboru in toplo priporočilo za nadaljevanje sodelovanja.

Vir: www.slovinci.si

ČLANA DS KREDARICA V NOVEM SKLICU NACIONALONEGA SVETA SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Po volitvah za člane Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji, ki so bile 4. novembra 2018, je bil izbran novi sklic Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine. Novi člani Nacionalnega sveta so: Saša Verbič, Anica Sabo, Maja Đukanović, Josip Weber, Saša Radić, Dragomir Zupanc, Ivica Gruden, Elza Ajduković, Đorđe Veselinov, Milena Spremo, Jadranka Bugarinov, Dino Dolničar, Aurena Dinić, Biljana Milenković Vuković in Marija Vauda Pilipović. Na konstitutivni seji, dne 24. novembra 2018, ki jo je sklicalo Ministrstvo za državno upravo in lokalno samoupravo in je potekala v prostorih Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Beogradu, so bili potrjeni mandati novih članov Nacionalnega sveta.

Po končnani konstitutivni seji se je začela prva redna seja novega sklica Nacionalnega sveta. Na tej seji je bil za predsednika Nacionalnega sveta izbran Saša

Verbič, ki je bil tudi nosilec volilne liste Slovenci skupaj. Tudi na novo izbrana člana Društva Slovencev Kredarica Elza Ajduković in Đorđe Veselinov sta se udeležila konstitutivne seje in potrdila svoja mandata.

VPIS V POSEBNI VOLILNI IMENIK SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin iz leta 2009 je omogočil vpis v posebne volilne imenike narodnih manjšin v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete v pisarni društva.

Na podlagi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1. 1. 2009, je za vpis v posebni volilni imenik potrebno izpolnjeni zahtevek za vpis osebno dostaviti pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice. Zakon tudi dopušča, da izpolnjen zahtevek skupaj s fotokopijo osebne izkaznice poš-

ljete priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik.

Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov. Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice. Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta, ki so vsaka štiri leta.

VI. DNEVI SLOVENSKE KULTURE V NOVEM SADU

Od 8. do 10. novembra 2018 je Društvo Slovencev Kredarica organiziralo VI. Dneve slovenske kulture, tridnevno manifestacijo, na kateri so sodelovala slovenska društva iz Srbije ter SZO J. Špringer iz Kaknja iz BIH in Slovenski dom KPD iz Reke iz Hrvaške. Kot posebni gostje iz Slovenije sta sodelovali KD Korte iz Kort pri Izoli in KD Anbot iz Pirana.

Na manifestaciji je bila prvi dan ob otvoritvi likovna razstava Dopolnilni pouk slovenskega jezika, kulture in tradicije, kjer so bile razstavljene risbe, predmeti, učni listi, ki so jih pri pouku ustvarili učenci z učiteljico Rut Zlobec. Poleg tega je predstavljena stran na FB POUK RUT, ki jo ureja napotena učiteljica DPS Rut Zlobec. Na strani so informacije o pouku in aktualnih dogodkih pri društvih v katerih poučuje slovenski jezik, kulturo in tradicijo.

Drugi dan je bil XVI. Večer slovenske poezije posvečen Cankarjevemu letu, ki ga Slovenija praznuje ob 100 letnici smrti pisatelja Ivana Cankarja. Na prireditvi so bile podeljene nagrade in priznanja. Predstavili so se učenci dopolnilnega pouka in člani iz vseh slo-

venskih društev v Srbiji, ki so sodelovali na Literarnem natečaju Skodelica kave, ki ga je organiziralo DS Kredarica.

Na zaključni prireditvi, tretji dan je bil XVI. Večer slovenske pesmi, koncert pevskih zborov in sicer

Program je vodila Nina Stanimirov Veriš. V programu je sodelovalo okrog 200 udeležencev, manifestacijo so spremljali člani društev in ostali meščani. Projekt sta podprla Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Mestna uprava za kulturo Novi Sad.

*Besedilo: Elza Ajduković
Foto: Đorđe Veselinov*

MePZ DS Triglav Subotica, MePZ DS Planika Zrenjanin, Pojoča družba DS Sava Beograd, MePZ in MoPS DS Kredarica Novi Sad, ŽePZ KD Korte iz Kort ter nastop folklorne skupine Slovenski dom KPD Bazovica iz Reke in nastop Orkestra SZO J. Špringer iz Kačnja.

GOSTOVANJE KULTURNEGA DRUŠTVA LESKOVEC V NOVEM SADU

V okviru VI. Dnevo slovenske kulture, ki potekajo novembra v organizaciji DS Kredarica v Novem Sadu, se je v soboto 24. novembra 2018 predstavilo Kulturno društvo Leskovec iz Leskovca pri Krškem iz Slovenije.

Foto: *Đorđe Veselinov*

Predstavili sta se dve sekciji in sicer Ljudske pevke *Lastovice* s solistom Janezom Bizjakom, ki so pod vodstvom Damjane Mlakar zapeli nekaj slovenskih ljudskih pesmi. Po pozdravnem nagovoru Janeza Kerina, predsednika KD Leskovec pri Krškem in Elze Ajduković, predsednice Upravnega odbora DS Kre-

Foto: *Đorđe Veselinov*

darica, se je program nadaljeval z uprizoritvijo predstave *Pica, da te kap!* režiserke Vesne Šinko.

Gostovanje so podprli Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Mestna uprava za kulturo in Kulturni center Novi Sad. Publika je bila navdušena tako nad koncertom kot tudi nad uprizoritvijo predstave in izvajalce nagradila z glasnim in dolgim aplavzom. Dogodka se je udeležilo veliko članov in učencev društva ter ostalih meščanov.

Foto: *Đorđe Veselinov*

DNEVI SLOVENSKEGA FILMA

Društvo Slovencev Sava iz Beograda je v partnerstvu s slovenskimi društvi v Srbiji ter s podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Ministrstva za kulturo Republike Srbije, že tretje leto organiziralo festival Dnevi slovenskega filma 2018. Repertoar filmov, ki so prispeli s poletnega filmskega festivala v Portorožu, so predvajali tudi v Novem

Sadu v okviru festivala evropskega filma Euro In v Kulturnem centru v Novem Sadu, ki se je začel 3. decembra 2018. Na otvoritvi je bil prikazan film *Najlepša dežela na svetu* znanega srbskega režiserja slovenskega porekla Želimirja Žilnika, gledalci pa so si v večdnevnom programu lahko ogledali novejšje in stare filmske stvaritve v katere so bili vključeni tudi kratki filmi.

MIKLAVŽEVANJE

V petek 7. decembra je DS Kredarica organiziralo tradicionalno Miklavževanje za najmlajše učence dopolnilnega pouka ter gostujoče učence, ki so v šolskem letu 2018/19 na pobudo Odbora za izobraževanje v Nacionalnem svetu slovenske manjšine v Srbiji v skladu z odločbo Ministrstva za izobraževanje Repu-

blike Srbije v OŠ Prva vojvođanska brigada v Novem Sadu začeli s poukom *Slovenski jezik z elementi nacionalne kulture*, kot fakultativni predmet. Učenci iz Kredarice so z Rut Zlobec, profesorico dopolnilnega pouka kulture in tradicije iz DS Kredarica skupaj z učenci iz OŠ Prva vojvođanska brigada in profesorico Nino Stanimirov Veriš, pripravili kulturni program za dobrodošlico Miklavžu.

Dobri mož je prispel tudi v DS Kredarica in jih obdaroval. S pesmicami, recitacijami, ugankami in kamišibajem ga je priklicalo 20 učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika, starih od 5 do 12 let in 11 učencev fakultativnega pouka slovenščine z OŠ Prva vojvođanska brigada, ki se letos pri prof. Nini Stanimirov Veriš prvič učijo slovenščino. Dragi prijatelji so nam podarili svoje izdelke v torbici s podobo sneženega moža in čudovito zvezdo. Kaj je v torbici? Bomo videli v petek pri pouku.

Besedilo in foto: **Rut Zlobec**

BOŽIČNA MAŠA

Božična maša v cerkvi Ime Marijino v Novem Sadu je bila tradicionalno v slovenskem jeziku 27. decembra v organizaciji DS Kredarica. Mašo je služil nadškof, metropolit beograjski, msgr. Stanislav Hočevar. Mašo je s pesmimi v božičnem duhu spremljal MePZ

DS Kredarica pod vodstvom dirigentke Dunje Huzjan in orgelsko spremljavo Jožefa Ritterja. Na maši se je zbralo veliko članov društva in ostalih meščanov, ki so se po maši družili ob pogostitvi v prostorih DS Kredarica v Novem Sadu.

SODELOVANJE NA LIKOVNI KOLONIJI 20-26. 8. 2018

Združenje občanov slovenskega porekla iz Tuzle je letos organiziralo peto Likovno kolonijo *Slovenci v Tuzli 2018*, kot so rekli srečni, to je prvi mali jubilej. Zanimanje za kolonijo je bilo kot vedno veliko in prijavilo se je precej slikarjev, ki so bili vsi sprejeti. Bilo nas je iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in BiH.

Ponovno je bila mentorica cenjena Borka Jokić, drugače prosvetna delavka. Tudi letos so se nam dva dni pred zaključkom pridružili izbrani nadarjeni otroci iz osnovnih šol, na katerih Borka poučuje likovno vzgojo. Menim, da je ta ideja zelo koristna, saj vzpodbuja mlade h kreativnosti, motivaciji in negovanju ljubezni do likovne umetnosti. Otroci so bili počaščeni z udeležbo in naredili zares zanimive slike, nam pa je bilo zelo prijetno družiti se z njimi. Na programu je bil tudi ogled Zlače na Konjuh planini in *Etno Avlije* Mačkovac.

Sam naziv poslopja *Etno Avlija* govori da je beseda o mestu, kjer se nahaja velika zbirka predmetov, orodja za delo, posode, narodnih noš, ki izvirajo iz bogate zgodovinske preteklosti Bosne in Hercegovine. Naravno okolje, v katerega je umeščeno poslopje je zares navdihujoče in vsi smo bili navdušeni nad mnogimi detajli, ki smo jih videli.

Ob avgustovskih temperaturah in gostoljubju dragih gostiteljev je bilo prijetno delati. Organizatorji so

bili zelo zadovoljni z narejenimi slikami in dejali, da je kolonija vsako leto vse boljša in boljša.

Moja prva slika je bila moja priljubljena tema sončnice. V prostoru poleg mene je istočasno slikala ljuba Boža Jambrek iz Šentjerneja. Ko sva se sprehajali, sva v pogovoru ugotovili, da delava na isto temo, kar naju je razveselilo. Najini sliki sta bili na zaključni razstavi razstavljeni skupaj, kar je bila čisto posebna zgodba.

Razstava, ki je vedno krona našega slikanja, je bila zelo zanimiva in dobro obiskana ter medijsko spremljana.

Delo, druženje in razstava so se odvijali v *Hiši plamena miru*. Razšli smo se z lepimi spomini na slovensko druženje izven Slovenije z željo vseh, da se lepa tradicija nadaljuje.

Marijana Gregl Bikar

SREČANJE SLOVENSКИH PEVSKIH ZBOROV V TUZLI

Mešani pevski zbor DS Kredarica je 13. oktobra 2018 nastopil na Srečanju slovenskih pevskih zborov pri Slovenski skupnosti Tuzla v BiH. Poleg zborov iz BiH, sta sodelovala pevska zbora iz Novega Sada in iz Umaga.

V soboto so se v Hotelu Tuzla zbrali mešani pevski zbori iz Novega Sada, Banja Luke in Sarajeva ter ženski pevski zbor iz Umaga in članice ženskega zbora Slovenčice iz gostiteljske Slovenske skupnosti, vse skupaj približno 120 pevk in pevcev. V Koncertni dvorani Bosanskega kulturnega centra je predsednica SK Tuzla, Dragica Tešić pozdravila prisotne in jim zaželela prijeten glasbeni večer. Vsak zbor je zapel tri pesmi. Za zaključek so pod vodstvom dirigenta Fua-

Skupni nastop zborov v BKC Tuzla

da Šetića skupaj zapeli znano slovensko Tam sem jaz doma. Prireditev je vodila Barbara Pavljašević.

Besedilo: **Elza Ajduković**

Foto: **Dušan Dragan**

NAŠA SLOVENSKA POTICA VRŠAC

Društvo Slovencev Kula iz Vršca je 23. septembra 2018 organiziralo tradicionalno srečanje *Naša slovenska potica* v prikupni restavraciji *Stari mlin* v Vršču. Tokrat so, poleg članov slovenskih društev iz celotne Srbije, bili povabljeni tudi člani Vršačke afirmacije umetnikov ARS in gostje, ki smo jih spoznali že lani, člani Združenja občanov makedonske nacionalne skupnosti Vardar. Obe združenji, ki sta popestrili kulturni program, sta iz Vršca. Kot vedno pa smo se razveselili tudi nastopa učencev dopolnilnega pouka iz Vršca in Gudurice, ki so izvedli dramolet Pekarna Potička, seveda pod mentorstvom učiteljice Rut Zlobec. Novost, na katero pa so v DS Kula zelo ponosni, je sodelovanje s KUD Vinogradi iz Gudurice, ki so se predstavili s folklornim nastopom, tako da smo lahko uživali ob plesih v belokranjskih nošah. Čestitke in veliko uspeha v prihodnje!

V ozadju programa je potekalo ocenjevanje, ki je bilo povsem nova izkušnja zame. Kot lanska zmago-

Foto: **Đorđe Veselinov**

valka, sem namreč letos dobila vlogo članice žirija pri ocenjevanju potic, seveda pa je moja orehova potica morala biti izven konkurence. Predsednica komisije Milojka Josimov in član Jano Sič, sta me kot že izkušena člana hitro poučila, kakšna so pravila in povedala, da so lahko vse potice kandidatke, vendar pa imajo prednost pri točkovanju potice z orehovim nadevom in seveda okrogle oblike. Na prinesene potice smo dali naključne številke, tako da so bili izdelovalci potic komisiji neznani. Naloga, da vsak član poskuša potice vseh 18 kandidatov, pa je bila precej zahtevna. Oh, kakšen sladki izziv! Izbrali smo najboljše potice in podelili zahvale nagrajencem. Ob zvokih polke in lepih prizorih plesalcev ter dobro kapljico, smo v slast še pojedli tradicionalni goveji golaž! Po kosilu so bile postrežene potice, tako da so se lahko vsi prepričali v nagrajeno kakovost in jih z veseljem "snedli".

Najbolj pa je pomembno, da se nadaljuje tradicija lepe Naše slovenske potice in da se ljudje zberejo in medsebojno uživajo v lepi slovenski veselici!

Jasmina Veselinov

MAVRICA

Društvo Slovencev Triglav Subotica je 13. oktobra 2018 organiziralo tradicionalno srečanje Mavrica, na katerem sodelujejo najmlajši učenci, člani slovenskih društev v Srbiji. Nastop z recitacijami posvečenem Cankarjevemu letu so pripravili učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije pod mentorstvom Rut Zlobec. Sodelovali so tudi najmlajši učenci člani DS Kredarica.

KREDARICA NA 63. MEDNARODNEM SEJMU KNJIG V BEOGRADU

Od 21. do 28. oktobra 2018 je bil 63. Mednarodni sejem knjig v Beogradu. Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine-nacionalne skupnosti in Pokrajinski sekretariat za kulturo, javno obveščanje in odnose z verskimi skupnostmi Izvršnega sveta APV sta organizirala stojnico *Vojvodina - več kot knjiga*. Na tej stojnici smo tudi mi sodelovali. Razstavili smo izdelke založništva v slovenskem jeziku: publikacijo *Ivan Cankar*, biltene Kredarica, čigar izhajanje finančno podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter omenjeni sekretariati. Poleg njih je bila na stojnici razstavljena tudi *Zvita kura*, slikanica za otroke avtorice Marije Lovrić. Izdaje so izzvale veliko zanimanja.

Država častni gost je bila Maroko.

Geslo sejma je bilo: *Vesetje branja*. Beograjski sejem knjig velja za največjo regionalno manifestacijo posvečeno knjigi.

Skupno se je predstavilo blizu 500 razstavljalcev, od teh 14 iz tujine. Obiskovalcev je bilo več kot 195.000.

Marija Lovrić

POLETNA ŠOLA V SLOVENIJI – POČITNICE V PREKMURJU

Poleti 16. 07. do 22. 07. 2018 šla sem v Mursko Soboto. Program za en teden je organiziralo Ministrstvo za izobraževanje, šolstvo in šport v sodelovanju s Centrom za šolske in obšolske dejavnosti. Tabor je bil še posebej zanimiv, ker smo prišli iz različnih evropskih držav. Letošnjega tabora se nas je udeležilo trindvajest učencev iz Srbije, Hrvaške, Francije, Belgije in Ukrajine. Prvi dan smo bili vsi skupaj pri pouku, že drugi dan pa smo se razdelili v dve skupini glede na starost in predznanje slovenskega jezika. V starejši skupini nas je bilo štirinajst, v mlajši pa devet. Ves čas pa smo seveda imeli tudi pouk slovenščine.

Družili smo se tudi z vrstniki, ki so bili tu na aktivnih počitnicah, še posebej v popoldanskih dejavnostih. Tako smo vsi spoznali veliko novih in dobrih prijateljev, s katerimi bomo še naprej ohranjali stike.

Uživali smo tudi v zelo pestrem programu, ki so nam ga pripravili učitelji: obiskali smo Otok ljubezni in Mlin na Muri v Ižakovcih, Vulkanijo kjer smo izvedeli veliko o nekdanjem vulkanu v Prekmurju ter o vulkanih in naravnih kamnih nasploh, obiskali smo tudi romsko naselje Pušča, kjer smo spoznali romsko kulturo in tradicijo. Poleg tega smo se kopali tudi v lokalnem kopališču v Murski Soboti. Vsak dan po večerji smo se ukvarjali s športnimi dejavnostmi in igrali družabne igre.

To je bil lep teden, enkrat in neponovljiv. Vse vezi, ki so se spletle med nami, so bile edinstvene kot smo edinstveni in neponovljivi tudi mi. Nič ne poveže ljudi tako, kot skupno doživetje lepega.

Besedilo in foto: Dora Mitrović

10. OTROŠKI KVIZ V NIŠU

SKS France Prešeren iz Niša je 10. novembra 2018 v dvorani Niškega kulturnega centra organizirala 10. kviz za otroke *Gremo v Slovenijo*. Na kvizu je sodelovalo osem ekip. Učenci DS Triglav iz Banja Luke so zasedli prvo mesto, drugo mesto otroci iz DS Triglav iz Subotice in tretje mesto otroci iz DS Sava iz Beograda. V uvodu je bila predstava Muca Copatarica, ki jo je skupaj z učenci pripravila učiteljica Tatjana Bukvič.

Na kvizu je sodelovalo osem ekip, ki so prišle iz Beograda, Novega Sada, Banja Luke, Subotice in Kru-

ševca. Tema kviza za otroke so bila oblačila, obutev in materiali. Tema sta izbrala voditelja in avtorja kviza Darko Hederih in Pavle Ravnohrib. Najboljši udeleženci kviza so prejeli nagrade, zahvale za marljivo delo z otroki pa sta prejeli napoteni učiteljici DPS iz Slovenije, in sicer Tatjana Bukvič, ki poučuje učence in člane slovenskih društev v ožji Srbiji in Rut Zlobec, ki poučuje učence in člane slovenskih društev v Vojvodini.

Dora Mitrović

NINA STANIMIROV VERIŠ, učiteljica razrednega pouka

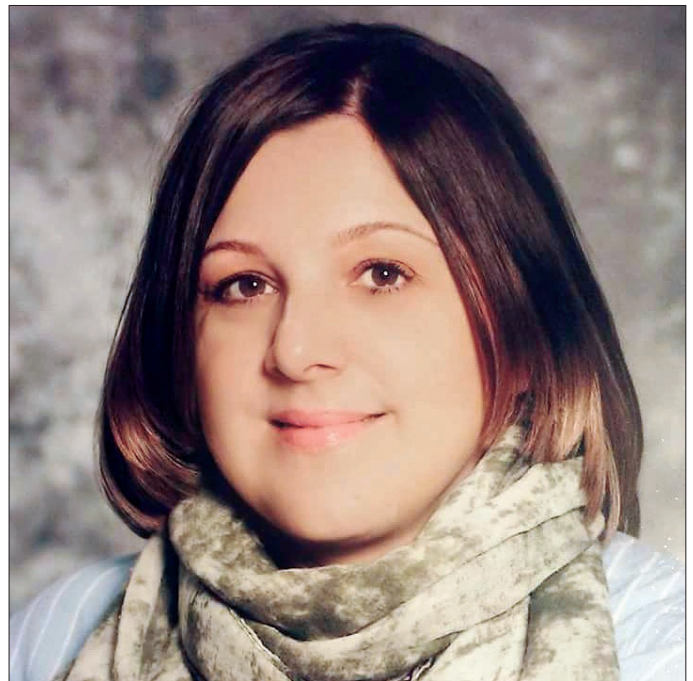
Začetek vsakega šolskega leta v Društvu Slovencev Kredarica pričakujemo z veliko nestrpnostjo. Koliko učencev se bo zbralo, kaj bomo delali, kakšni bodo projekti, natečaji, obiski, tekmovanja, manifestacije, gostovanja...

To šolsko leto 2018/19 imamo še eno pomembno novico. V novosadski Osnovni šoli *Prva vojvođanska brigada* se namreč prvič v Srbiji začne pouk Slovenski jezik z elementi nacionalne kulture, kot fakultativni predmet. Poučuje ga Nina Stanimirov Veriš, učiteljica razrednega pouka.

Nina je članica DS Kredarica, znana nam je kot napovedovalka na prireditvah, ki jih organizira društvo, pomaga pri organizaciji različnih dogodkov ali pa pri zadevah, ki so v zvezi s šolstvom. Članica je Upravnega odbora DS Kredarica od 2014 in zunanja članica Odbora za izobraževanje Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji od 2018. To je priložnost, da jo vam predstavim.

Ali bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

Rojena sem 16. 9. 1970 v Zagrebu. Mati Ljerka je po poklicu medicinska sestra, oče Sava, agent v zavarovanju, pa je delal za slovensko Zavarovalnico Triglav. Osnovno, srednjo pedagoško šolo in osnovno glasbeno šolo ter Pedagoško akademijo sem končala v Zagrebu, Učiteljsko fakulteto pa v Somboru. V prostem času se zanimam za likovno umetnost, hortikulturo, glasbo in potovanja.

Kako je potekalo Vaše delo?

Večji del profesionalnega dela sem bila zaposlena v šolah, in sicer eno šolsko leto tudi v Ljubljani v »bevgunski« šoli, kjer sem delala z otroki iz Bosne in Hercegovine. Kratek čas sem delala v Pedagoškem muzeju v Zagrebu. Po doselitvi v Novi Sad leta 1997, sem bila zaposlena v različnih osnovnih šolah, zadnjih 12 let pa v OŠ Prva vojvođanska brigada, kjer sem začela tudi s poukom Slovenski jezik z elementi nacionalne kulture, kot fakultativni predmet.

Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji je namreč po Zakonu o nacionalnih manjšinah-nacionalnih skupnostih v Republiki Srbiji uveljavil pravico do izobraževanja in sprožil postopek uvajanja pouka slovenskega jezika z elementi nacionalne kulture v državne šole v Srbiji. Osnovna šola, kjer sem zaposlena, je prva v Srbiji, kjer se je začel pouk slovenskega jezika z elementi nacionalne kulture v nižjih razredih. Najbolj zaslužna oseba za uvedbo poučevanja slovenščine v šolski sistem Republike Srbije je nedvomno prof. dr. Maja Đukanović s Filološke fakultete v Beogradu, ki je obenem tudi vodja delovne skupine za izdelavo učnega načrta in predsednica Odbora za izobraževanje Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji od ustanovitve.

Vaše vezi s slovenstvom?

Moj soprog je rojeni Ljubljčan, Slovenec po materi. Spoznala sva se v Ljubljani, kje sva tudi živela nekoliko let, kjer sem se naučila jezika. Najina otroka,

Rastko in Isidora sta študenta na Ljubljanski univerzi. Rastko na Fakulteti za matematiko in fiziko, Isidora pa na Fakulteti za arhitekturo.

Lep dogodek v Vašem življenju?

Z mojimi učenci smo se na povabilo učiteljice Rut Zlobec in Društva Slovencev Kredarica, udeležili tradicionalnega Miklavževanja, kjer društvo vsako leto podeli novoletna darila najmlajšim članom in učencem. Na povabilo Rut Zlobec, napotene učiteljice iz Slovenije, ki v DS Kredarica poučuje dopolnilni pouk slovenskega jezika, kulture in tradicije, bomo prihodnje leto sodelovali tudi na delavnici ob Prešernovem dnevu, slovenskem kulturnem prazniku. Vsekakor pa na veselje učencev, sodelovanje z učiteljico Rut nadaljujemo.

Nam lahko poveste kakšno zanimivost?

Lani na Miklavževanju je moj soprog bil Miklavž. Nato so ob slikanju in podelitvi daril otroci zapeli tudi nekaj pesmi. Zanimivo pa je bilo, da so se tudi mamiče prav rade vsedle Miklavžu v naročje in se slikale.

Koliko učencev se uči slovenski jezik z elementi nacionalne kulture?

Trenutno se slovenskega jezika z elementi nacionalne kulture uči 11 učencev tretjega razreda v OŠ Prva vojvodanska brigada. Ob rednem urniku izvajamo za slovenski jezik dodatno učno uro tedensko. Na žalost, učbeniki, ki smo jih dobili iz Slovenije, še vedno niso odobreni v Republiki Srbiji. Materiale so nam omogočili učiteljica Rut Zlobec, prof. dr. Maja Đukanović in DS Kredarica, hvaležni smo jim za vso pomoč in podporo.

Soglasje staršev je zelo pomembno. Za otroke je to velika novost, kako sprejemajo predmet?

Otroci in starši so navdušeni nad možnostjo učenja slovenščine. Otroci se veselijo vsake učne ure in aktivnosti.

Kakšne rezultate pričakujete do konca šolskega leta?

Meseca maja bomo skupaj z učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika iz slovenskih društev v Srbiji sodelovali pri projektu *Beremo s Slovenijo*, ki ga organizira Društvo Slovencev Emona Ruma, veselimo pa se tudi morebitnega obiska Slovenije, druženja s tamkajšnjimi vrstniki in novih izkušenj.

DS Kredarica in Vi?

Članica DS Kredarica sem od leta 2011, najprej kot mama svojih otrok, ki se učita slovenščine, v zadnjih letih pa bolj aktivno, kot članica Upravnega odbora, kjer pomagam pri organizaciji različnih dogodkov, bodisi kot napovedovalka, ali pa pri aktivnostih, ki so v zvezi z šolstvom. Večkrat sem se kot predstavnica DS Kredarica udeležila različnih seminarjev, konferenc ali srečanj organiziranih v Sloveniji ali Srbiji.

Kolikšen pa je prispevek Dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije, ki deluje v DS Kredarica?

Prispevek je izjemen in pomemben, tudi moja otroka sta se v Kredarici učila slovenščine, kar jima je v dobri meri olajšalo šolanje v Sloveniji. Sicer pa se tudi doma večinoma pogovarjamo po slovensko.

Kaj bi sporočili članom društva?

Povabila bi jih, naj se udeležujejo organiziranih srečanj, dogodkov, druženj v Društvu. Kot člani Društva Slovencev Kredarica so dobrodošli z novimi idejami za različne aktivnosti.

Pogovor vodila: Marija Lovrić

OB 100-LETNICI NARODNE GALERIJE V LJUBLJANI

SREČANJE S KOFETARICO IVANE KOBILCA

Učenci dop. pouka slovenščine v DS Kredarica Novi Sad, Srbija (odlomki)

Babica se nasmehne in razmišlja, kako srečna je s svojo družino... Spominja se, kako je bila mlada punca, polna sanj... Čas za pitje kave in druženje s prijatelji je neprecenljiv.

Aleksandra Guljaš

... Ampak ko vstanem in se v mrzli sobi oblečem, počistim iz šporheta včerajšnji pepel, položim pripravljeno poleno v peč, prižgem vžigalico, me ta veseli ogenjček nekako požene, da pristavim lonček z vodo. In tako se ogenj razgoreva počasi, kot se nam je v mladosti zdelo, da čas teče počasi, ker smo vedno čakali, da postanemo odrasli. Kmalu pa je bolj toplo in ko voda zavre, dodam žličko tega čudovitega prahu in cela soba takoj zadiši kot v najboljših časih. Spominim se, ko smo za mizo še sedeli mož in najinih pet angelčkov in se zahvalim bogu za vse lepo v življenju in pogledam v daljavo - ali me moj pokojni mož že pričakuje?

Jasmina Veselinov

Samo kavo piješ, punca?, vpraša stara mama. *To ni res. Ko imaš polno hišo otrok, jaz temu raje rečem koktajl za potrpežljivost, ker jo začinem z žganjem.*

Aleksandra Rajčetić

Babica se spominja trenutkov, ki hitro minejo, kot ptice, ki odletijo na jug. Vse hitro mine kot pesek v peščeni uri.

Novica Nenadović

V zadnjih 50 letih sem pila kavo ob petih. Ko sem bila mlajša, sem pila kavo v družbi prijateljic. Uživale smo v pogovoru. Zdaj jo pijem sama. Uživam v okusu kave in v svojih mislih. Vse ob svojem času.

Žaklina Klemen

Kako ste kaj, draga gospa? Radi pijete kavo? Z veliko sladkorja? Imate izjemno lepo skodelico. Ali potem skodelico obrnete, da se scedi, in potem v skodelici gledate podobe, da bi razbrali prihodnost?

Ljudmila Ivaz

Nekega večera, ko sem bil v Sloveniji, me je starejša gospa povabila na kavico. Njene oči so bile živahne, z nasmehom, ki pokaže gubice okoli oči. Rekla je: *Človek ima številne težave... Ampak jaz se ne dam. Sem kar zadovoljna. Če mi je težko, si skuham kavico. Težave izginejo, življenje za nekaj časa postane dobro. Vesela sem, polna življenja in odlično se počutim. Gospod, pogledjte sliko na steni. To sem jaz, s skodelico kave. Naslikala me je moja ljuba hčerka.*

Aleksandar Cvejić

Gospa Majda je stara natanko 100 let. Srečali sva se v stari ljubljanski kavarni... Majda mi je pripovedovala o zgodovini Slovenije, kulturi, čudoviti naravi in življenju v Ljubljani... Dala mi je nasvet: *Pridi v Slovenijo, lepo govoriš slovensko, uživaj v življenju in ljubezen bo prišla.*

Milica Cvejić

E, otroci moji, dragi, če ste dovolj stari, da ne verjamete besedam, da vam bo od kave zrasel rep, pojdite s svojimi prijatelji na skodelico dobre kave. Ne preživljajte časa za računalnikom v klepetalnici... Uživajte v srečanju, zgodbi, pogledu, nasmehu in, seveda, v požirku in vonju tople kave. Veste, vse v življenju je veliko lepše in lažje, če lahko s kom delimo vse, kar je lepo, in tudi tisto, kar ni. In če je to ob skodelici kave, toliko bolje.

Mirjana Krajnović

Ta dama ve, kaj je užitek. Poglejte ta blaženi nasmeh in srečo ob uživanju tega napitka. Po mojem je ta blaženi nasmeh spomin na mladost.

Nataša Kosanović

Zdaj je stara in ne more delati. Zima je in v hiši je mrzlo. Njena majhna hiša stoji blizu železniške postaje. Ob progi lahko nabere premog, ki pade z vlaka. Potem lahko naloži peč. Njeni nohti na rokah so ob konicah umazani, ker to dela vsak dan. Ampak zdaj je zadovoljna. Hiša bo kmalu topla in mamica bo lahko z nasmehom popila skodelico kave. Stara gospa se ne vda!

Tatjana Zagoričnik

Vprašala sem jo, kako živi v muzeju, ali ji je dolgočas. Ne, je odgovorila in dodala, da je dolgočasno le ljudem, ki so sami dolgočasni. *V teh letih sem spoznala veliko različnih ljudi, stare in mlade. Imam veliko pravih prijateljev. Nekateri so prišli kot otroci in zdaj oni pripeljejo svoje otroke. Vse, kar vam lahko ponudim, je skodelica kave...*

Biljana Boškovsky

- V prostem času poslušam glasbo. Kaj pa vi delate?

- Rada pijem kavo. A bi kavo? Imam belo skodelico. A vam je všeč bela barva?

Karlo Nađ

- Jaz sem kofetarica. Tako me kličejo, ker pijem veliko kave. Kaj pa vi počnete v prostem času?

- Rada berem potopise in uživam v skodelici kave.
- Želite tudi zdaj skodelico kave?

- Ja, prosim. O, kako lepa skodelica!

- Ja, ampak to ni pomembno. Pomembno je, da nam je všeč kava, ker kava je življenje, skodelica je samo orodje. Jaz sem stara, zato me poslušajte. Treba je uživati v trenutkih, s katerimi nas je obdarilo življenje. Življenje je pripravilo kavo in ne skodelice.

Ljubica Stanković

Kmalu bo božič. Končno bom videla moje otroke. So zelo delavni in zrasli so v dobre ljudi. Zelo sem ponosna.

Ana Jovanoski

Poglej me. Jaz sem stara, vendar srečna oseba. Moje življenje je bilo dolgo in veselo. Sedaj sem upokojena in uživam s svojimi otroki in z vnuki. Srečna sem ob vsaki kavi in zato me kličejo Kofetarica.

Zoran Stanković

Draga Ivana,
ob vaših slikah sem se zamislila in si zaželela, da vam napišem pismo. Vaše slike so me očarale. Stara sem petinšestdeset let in to so leta, s katerimi ste vi zapustili ta svet po številnih slikarskih uspehih. Za vami je ostalo delo, ki slovenski likovni umetnosti daje svetovni pomen. Medtem ko gledam sliko Device Marije, vaše portrete in druge podobe, upam, da bom nekoč obiskala Podbrezje, kraj, kjer se je rodila vaša mati, in kjer ste najraje ustvarjali. Vse se je začelo pri pouku slovenščine s sliko Kofetarice, ki me vabi, da vas bolje spoznam. Vas, ki ste vnesli svetlobo v star, zguban obraz.

Jasna Kartalović

TUZELSKA RAPSODIJA

Mešani pevski zbor Društva Slovencev Kredarica je 13. in 14. oktobra 2018 na povabilo Združenja občanov slovenskega porekla Tuzla sodeloval na Srečanju slovenskih zborov v Bosanskem kulturnem centru Tuzelskega kantona. Slovenska skupnost Tuzla, ki je nastala 1993, je letos 2018 praznovala 25 letnico obstoja.

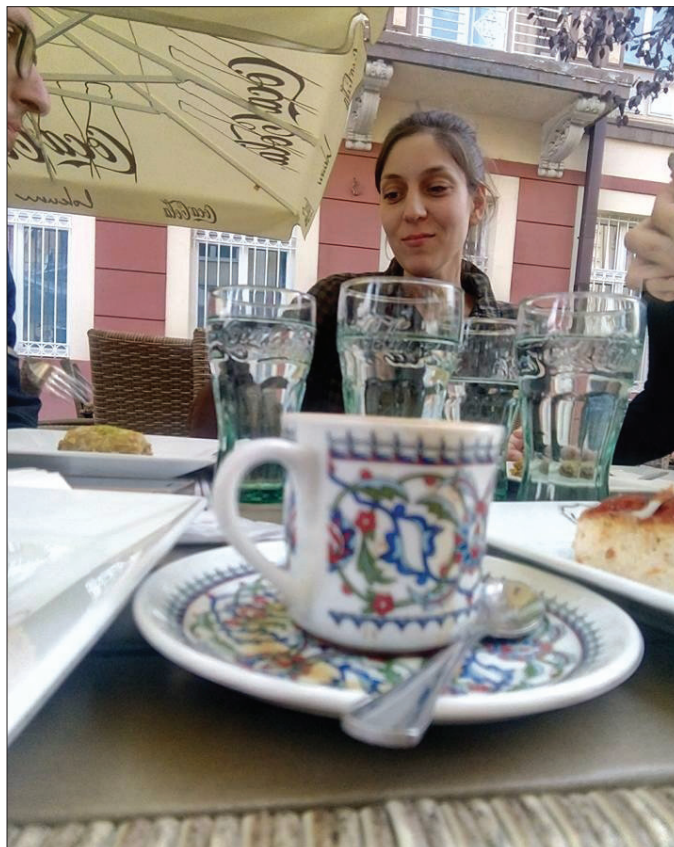

Vsem udeležencem je bilo zagotovljeno bivanje v Hotelu Tuzla. Pred hotelom nas je počakala Merima Hasić, naša vodička po Tuzli, stalno nasmejana in neutrudljiva, pripravljena odgovoriti na mnoga vprašanja, poznavalka mesta, v katerem so mnogi med nami bili prvič.

Na sobotnem večernem koncertu 13. oktobra s pričetkom ob devetnajstih, je nastopilo pet zborov. Koncert so otvorili gostitelji, ŽePZ Slovenčice pod dirigentsko palico Lejle Mulaosmanović s skladbo Po jezeru (Miroslav Vilhar), sledile so Slovenka sem (Andrej Maroša) in Triglav (Jakob Aljaž). Naš mešani pevski zbor DS Kredarica, pod vodstvom dirigentke Dunje Huzjan, s klavirsko spremljavo Jožefa Ritterja, je izvedel skladbe Slovenja mati (Herman Kjuder), Mlade oči (Jure Robežnik) in Zottelmarsch (ar. Herbert Posedu). MePZ Camerata Slovenica iz Sarajeva z dirigentom Fuadom Šetićem, se je predstavil s Tiho skrita med gorami (N. Olip, F. Čertov, S. Mihelič), Tam, kje se čuje pesem (prir. Andrej Žakelj) in Dober večer (prir. Mihael Rožanc). ŽePZ Ajda iz Umaga in dirigentka Vesna Car so izvedle Ajdov cvet (Albin Kranjc), Luna sije (F. Prešeren, J. Flajšman) in Pleničke je prala (sl. narodna), MePZ Davorin Jenko iz Banja Luke z dirigentko Vanjo Topić, pa se je predstavil z Mravla je v mlin pelala (Radovan Gobec), Ne luduj Lelo (starogradska) in Zabavljivka (Emil Adamič).

Dvorana Kulturnega centra je bila polna, slišala se je pesem z odra in iz publike. Po končanem programu

so se udeleženci odzvali vabilu gostitelja na večerjo in v dvorani hotela Tuzla je sledilo pravo veselje. Po

pozdravnih besedah predsednice tuzelske Slovenske skupnosti Dragice Tešić ter po izrečenih lepih besedah in medsebojnem obdarovanju med gostitelji in predstavniki zborov, se je začelo pravo slavlje. Ob ukusni večerji, so se vrstile pesmi z vseh koncev, se tekmovala v lepoti, vabile vse navzoče, naj se pridružijo in združijo svoje veselje.

Nedelja 14. oktobra, je bila pravo darilo! Veliko tega je bilo vredno videti in slišati, okusiti! Bogata preteklost Tuzle, dogajanja in osebnosti, vse kar je ob

naravnih lepota ustvarilo današnjo podobo mesta, je čakalo na nas potnike, naj se ustavimo in prisluhnemo pripovedovanju... Nekoč mesto z imenom Soli, v srednjem veku središče istoimene regije v Bosni na reki Jali, se prvič omenja v sredini desetega stoletja, kot regija v državi kneza Časlava Klonimirovića (896–950). Menjavali so se osvajalci in vladarji (Madžari, Turki, Avstroogri), pa tako tudi imena držav, v katerih se je mesto nahajalo. V začetku 18. stoletja le to izgublja narodno ime Soli, ostaja pa ime Tuzla, po turški besedi za sol, *tuz*. Mestni park v centru, skozi katerega smo se sprehodili, spaja stoletja. V njem je obelisk s poveljo Kulina Bana (1163-1204), vladarja Bosne, zanimiva replika rokopisa trgovske

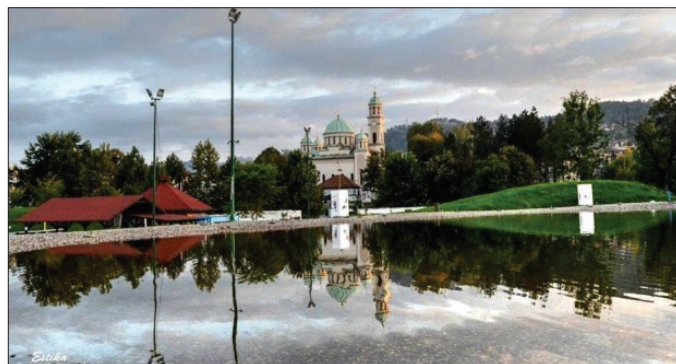

pogodbe z Dubrovčani, sklenjena 1189. Tu je tudi impozantni spomenik Stefanu Tvrtku I. Kotromaniću (1338–1391), banu in kralju srednjeveške Bosne. V bližini parka nas je ustavil še en simbol Tuzle, Stolni pravoslavni hram Zveličanja Presvete Bogorodice. Sezidan v srbskobizantinskem slogu v 19. stoletju, kot da združuje preteklost s sedanostjo. Vrata so bila odprta, vonj po kadilu se je po nedeljni liturgiji še čutil, tudi mir je še ostal. Naši vodički, Merima Hasić in Marica Vilić, sta nas peljali do Gazi Turali-Begove ("Poljske") mošeje, obnovljene 2014 v klasičnem osmanskem arhitekturnem slogu iz 16. stoletja. Hitenje je ustavil čas, ujet med njenimi zidovi in zgodba imama pod obokom, poslikanim tako, da spominja na nebesa. Dan se je odmikal, pot nas je gnala naprej. Prišli smo do mesta nedaleč od parka do slanih jezer, kjer sta se združili prazgodovina in 21. stoletje. Pravi jo, da se je Panonsko morje pri umikanju z evropskih tal znašlo pod terenom, kjer je kasneje nastalo mesto, ustvarjajoč plasti kamnite soli in bazene slane vode. Ta naravna mineralna bogastva so poleg imena Soli prinesla mestu in celotnemu področju dinamičen razvoj. S črpanjem slane vode na površino, sta v začetku tega stoletja ustvarjeni slani jezera in pretvorjeni v atraktivni kopališči. Tuzla je pretvorjena v mesto, ki ima slani jezera v središču mesta! Ostaja pa vendar-

le žalosten epilog, v znak pretiravanja pri neokusnih zahtevah turističnega razvoja. Zaradi izkoriščanja podtalnih nahajališč se podkopava cela vrsta zgradb kulturnozgodovinske vrednosti, zgrajenih v času Avstroogrske vladavine. Vprašanje, s katerim se srečujejo prebivalci Tuzle in potniki je, ali res mora izginiti spomenik enega časa?

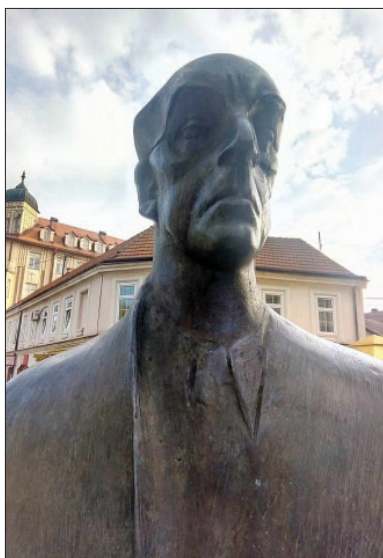
Po kosilu v bližnji gostilni, tradicionalne jedi – čevapčiči in lepinje s kajmakom, (pa kako drugače?!), smo se napotili proti glavnemu sprehajališču v mestu. Sredi govorice mimoidočih smo naleteli na kipa umetnikov, obeh rojenih v Tuzli, dveh mestnih ikon, književnikov Meša Selimovića (1910–1982) in slikarja Ismeta Mujezinovića (1907–1984).

In ravno tu se nam je porodila želja, da si oddahnemo, uredimo bogate vtise ob vonju in okusu domače kave, baklav, tufahij in trileća, sladkarij, ki se jim ni moč izogniti brez pokušanja. Ja, pokusiti, tudi kaj vzeti s seboj kot dišečo in okusno razglednico.

Mešanica kulture vzhoda in zahoda, spoj preteklih časov in ritma sodobnega življenja, vse je bilo tu kot čudovita harmonija.

Nasproti zidu, okrašenim z muralom, je stal mestni trubadur Romeo in se pripravljaj začetni koncert. Maskota mesta, sem pomislila, ali pa samo maskota, simbol srečnih trenutkov, ki se ne bodo ponovili.

Bilo bi čudno sprehoditi se skozi Tuzlo in ne videti najbolj znamenite koze. Njen bronasti spomenik pred hotelom, kjer smo bivali, spremlja legenda, ki pripoveduje, kako je nastal vsem znan verz: *Cela Tuzla eno kožo molzla, pa se hvali, da se s sirom hrani*. V času, ko je Bosna in Hercegovina bila pod avstroogrsko upravo, je bila koza inkriminirana žival, obtožena za uničevanje gozdov. Zapovedi, da je treba vse koze

uničiti, se je nekako izognil samo en kmet, Tuzelčan, čigar koza je s svojim mlekom potem hranila tiste, ki so jo na skrivaj varovali in hranili. Legenda pravi, da si je neki tuji obiskovalec, videvši to, izmislil omenjeni verz.

Dan se je prevesil proti večeru, mnogi udeleženci srečanja so bili že doma, treba je kreniti. Ustavili smo se še, da naredimo skupno fotografijo in zaokrožimo spomin na koncert v Tuzli.

Počasi smo se odpravili proti domu. Varno smo prispeli v Novi Sad, pesem in pripoved spletenih niti pa bomo ohranili v tuzelski rapsodiji.

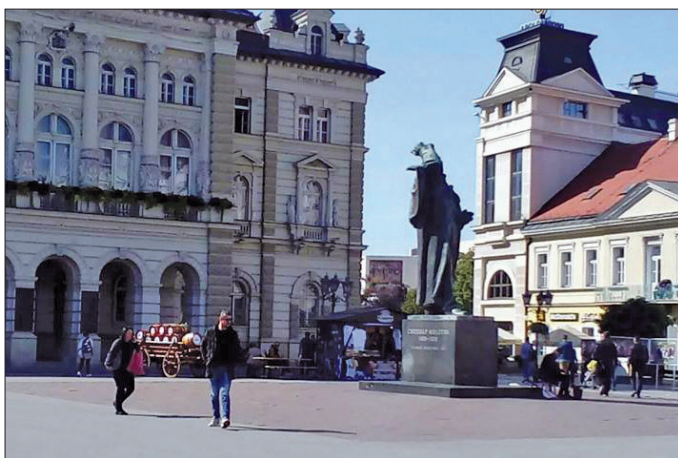
*Besedilo in foto: Jasna Kartalović
Prevedla: Elza Ajduković*

NOVI SAD NA DLANI

Kot vsako mesto ima tudi Novi Sad veliko skrivnosti. Obstaja veliko stavb, ki jih tudi Novosadčani ne poznajo dobro. Veliko je ulic, ki skrivajo zanimive življenske zgodbe, ki čakajo da jih nekdo pove le vam. To je pogosto usoda mest v katerih preživljamo vse življenje in jih neizmerno ljubimo. Ponavadi jih ne poznamo dovolj... Vse te lepote so pri roki, vendar se mi sprehajamo mimo njih, hladnokrvno in nezainteresirano. In tako leta in leta. Potem pa vidimo skupine turistov, ki hodijo s kamerami v svojih rokah, se smejejo, občudujejo lepoto našega mesta... Malo smo zaloteni in se zavedamo, da dejansko ne znamo uživati v njegovih lepotah.

Skrajni čas je, da to spremenimo, da občutimo utrip mesta, da ga spoznamo in ga začnemo ljubiti z vsem srcem. Nekaterim koticom se v Novem Sadu enostavno ne moremo izogniti, saj tvorijo staro jedro in dušo mesta in brez njih ne bi bilo tako lepega mesta na obrežju Donave. Bližina reke je to, kar ponuja poseben ambient. V središču mesta se nahaja Trg svobode, kjer je spomenik Svetozarju Miletiću Ivana Meštrovića in tudi sedež DS Kredarice. Trg obkrožajo: Tanurdžičeva palača, Hotel Vojvodina in Mestna hiša. Obstaja še en trg v središču mesta, ki si zasluži posebno pozornost. To je Trg mladoporočencev, ki ga krasita: Adamovičeva palača pa tudi Parčetičeva palača, kjer se nahaja Matični urad v katerem mladoporočenci izgovorijo usodno DA. V samem središču mesta so tudi: Palača Dundjerski, Nikolajevska cerkev, Cerkev Ime Marijino, Saborna cerkev z Vladičansko palačo, kjer živi srbski pravoslavni episkop Bačke parohije. Potem pa tudi: Gimnazija J. J. Zmaj, Sinagoga, Srbsko narodno gledališče, Mladinsko gledališče, stavba Banovine, ki jo je oblikoval znani arhitekt Dragiša Brašovan, s fasadami, ki so pokrite z marmorjem z otoka Brač ter Galerija Matice Srbske, Galerija likovne umetnosti z zbirko podarjeno od Rajka Mamuzića, Spominska zbirka Pavle Beljanski

in seveda osrednje ulice: Zmaj Jovina z veliko caffejev in Donavska, v kateri je najbrž najstarejša hiša v Novem Sadu – Beli lev. Tu je tudi Donavski park, najbolj znamenito sprehajališče Novosadčanov, kjer si po ogledu mestnega jedra lahko spočijete. V Donavskem parku se nahajajo: spomenik Djuri Jakšiću, doprsna kipa Mike Antića in Branka Radičevića in vrtna uta z odrom v kateri je nekoč v preteklosti igral vojaški orkester, sedaj pa so tu mnogi koncerti.

Na drugi strani Donave je Petrovaradinska trdnjava s Podgradom. V Podgradu je rojstna hiša znamenitega vojskovodja Bana Jelačića, najstarejša vojaška bolnišnica v Evropi, Cerkev apostola Pavla in Cerkev sv. Jurija, najstarejša ohranjena cerkev na območju Novega Sada. Ko se povzpnete na ploščad trdnjave po 214 stopnicah in zagledate čudovit pogled na mesto, boste razumeli lepoto mesta, ki leži na reki. Sonce se bo kopalo v valovih Donave in mesto bo pred vami kot na dlani, pripravljeno podariti svojo dušo in svoje skrivnosti. Zagotovo se boste zaljubili v Novi Sad. Lahko se fotografirate pri stari uri in poslušate zgodbo o nenavadnih kazalcih, ki so svojevrstna posebnost, saj veliki kazalec kaže ure, mali pa minute. Za čolnarje na Donavi, je bila namreč za smeno straže in vojaški red bolj pomembna ura, ki se je dala videti od daleč. Mehanizem ure se je do nedavnega navijal ročno in zvonil ob celi uri. Posebej je še zanimiv podzemni svet trdnjave, ki je v štirih nadstropjih s 16 kilometri koridorjev in prostorov za počitek, v njem pa je tudi vodnjak za rezervno oskrbo z vodo v primeru dolgotrajnega obleganja utrdbe. Na utrdbi sta Muzej in Arhiv Novega Sada. Tudi hoteli in restavracije, ateljeji, galerije umetnikov, likovna akademija, astronomski observatorij, planetarij ter številne druge vsebine prispevajo k živahnosti trdnjave čez vse leto. Sprehod skozi preteklost in skrivnosti, ki jih varuje staro obzidje, kjer poteka vsako leto znani glasbeni festival EXIT, nas zamika, da pokukamo še v prihodnost. Dobrodošli v Novi Sad!

Priredila in foto: Sonja Golubović

PICA, DA TE KAP!

Prvi pogled na plakat. Beremo naslov: Pica, da te kap! pikantna komedija. Besedilo izpisano na črnem ozadju, izstopajo pa ostre paprike in čedne ženske noge. Narahlo se smehljam, saj je cilj dosežen – imajo našo pozornost in zanimanje. Pri pouku slovenskega jezika in kulture je učiteljica Rut predstavila gledališko delo Kulturnega društva Leskovec pri Krškem, v režiji Vesne Šinko in nam za domačo nalogo dala, da se v soboto 24. novembra 2018 udeležimo predstave, ki sta jo skupaj z režiserko in ostalimi sodelujočimi izvedli igralki Nina Prah in Lucija Mlakar ter igralec Boštjan Arh. Po kratkem spoznavanju dramskega dogajanja je vsem zaintrigiranim članom društva preostalo samo eno – odhod na predstavo!

Pesem, scena, začetek!

Sobota popoldne, gledalci počasi prihajajo v Kulturni Center Novi Sad. Izvemo, da je poleg dramske sekcije gost našega novosadskega društva tudi pevska sekcija KD Leskovec pri Krškem. Po čudovitem izvajanju narodnih slovenskih ljudskih pesmi, ki so prisotne v dvorani popeljale skozi kraje Slovenije, scena ostaja prazna. Gledalci z velikim pričakovanjem opazujejo sceno majhnega mestnega stanovanja.

Smeh, solze, aplavz!

Začela se je poldruga ura čudovite izvedbe amaterskih igralcev iz Slovenije. Takoj se dobiva vtis, da je predstava natančno in profesionalno organizirana – scena, rekviziti, igralki ter igralec pa nam v popolni harmoniji govorijo zgodbo o ženskih dilemah in

tem kaj je zares pomembno. Opis "pikantna komedija" popolnoma pristaja opisu dramskega teksta, saj komentarji in replike čudovitih igralcev ves čas navajajo gledalce na smeh in hehetanje. Za vsem tem pa ne stoji samo smeh. Vsaka izrečena beseda avtorice teksta Darlene Craviotto ima določeno težo in se nanaša na probleme moderne družbe – človeški odnosi, emocionalna zaprtost in pomanjkanje prave komunikacije. Na koncu, z obilo smeha in solz, osebe na sceni doživljajo neko vrsto osebne katarze in čustvene razgalitve pripravljeni, da drugače gledajo na življenje.

Prijetno sobotno popoldne, izpolnjeno s smehom in temo za dalje razmišljanje ter druženje s prijatelji. Zapuščamo dvorano z nasmehom in veliko hvaležnostjo, da so nam dragi gostje iz Slovenije podarili tako kreativen in čudovit dramski nastop. Tudi dolg aplavz potrjuje, da si publika želi še veliko tovrstnih nastopov.

Ana Jovanoska

NAŠI ČLANI POROČAJO

SLOVENCİ V MEHIKI

Dimitrije Krunic je dolgoletni član DS Kredarica. Čeprav že nekaj časa živi in dela v Mexico City glavnem mestu Mehike, aktivno spremlja dogodke v DS Kredarica. Slovenec je po babici in mami. V prostem času išče sledi o Slovencih, ki so živeli ali živijo v Mehiki. Poslal nam je zgodbo o slovenskem arheologu, posvečenem odkrivanju starih majskih mest. Slovenski arheolog Ivan Šprajc je skupaj s svojim timom odkril ostanke več kot 80 skrivnih mest v džunglah polotoka Yukatan. To je rezultat napornega dela in raziskovanja na terenu, ki odkriva najdbe, ki bi lahko dale odgovor na skrivnosti prazgodovine stare civilizacije.

Kdo je Ivan Šprajc?

Rojen je v Mariboru kjer je preživel otroštvo. Po končani osnovni in srednji šoli se je vpisal na Arhe-

ologijo in Etnologijo na Univerzi v Ljubljani. Že kot študent se je zanimal za ameriško kulturo. Diplomiral je 1982, potem pa je 1985 dobil štipendijo in se odpravil na podiplomski študij na Univerzo v Mexico City. Leta 1989 je magistriral na Nacionalni šoli za antropologijo in zgodovino, potem pa od 1992-2000 delal kot raziskovalec na Nacionalnem inštitutu in 1997 doktoriral iz antropologije na Mehikiški nacionalni univerzi. Šprajc si je med 20 letnim delom za avanture pri raziskovanju majskih džungel prislužil reputacijo "pravi Indiana Jones". Prebil se je skozi nedostopna področja, ki skrivajo celotna mesta. Nekateri od teh mest je s svojim timom odkril ravno slovenski arheolog. Med njegovimi odkritji so Chactun, Tamchen, Lagunita, ki pokrivajo površino 3100 km²

v severnem delu rezervata Calakmul na skrajnem vzhodu zvezne države Campeche. Da bi zaščitili arheološke ostanke in džunglo, je UNESCO to področje leta 2012 proglasil za naravno in kulturno dediščino. Odkritje teh mest nam razkriva nove informacije, ki bi lahko dale nekatere odgovore o majskih mestih. Vendar pa še vedno obstajajo mnogi misteriji, ki jih je treba rešiti. Če šele sedaj iščemo stvari, ki se nam zdijo edinstvene, pomeni da še vedno obstaja veliko stvari, ki jih še ne vemo o Majih. Iskanje teh zakladov pa zahteva veliki napor, vendar tudi daje ogromno zadovoljstvo. V nekoliko odpravah smo se prebijali skozi pragozd, ne vedoč na kaj bomo naleteli oziroma našli. Ko prideš do cilja, ko odkriješ nekaj novega dobiš občutek zmage – saj če bilo lahko, bi to uspelo nekomu drugemu. Financiranje je pri tovrstnih odpravah ključno, vendar je 2014 v svoji kampanji za odpravo dobil podporo Nacionalnega inštituta za antropologijo in zgodovino Mehike in Fondacije Ken in Julie Jones iz Amerike.

PISMO SLOVENSKEGA VOJAKA IZ MEHIKE

Ustanavljanje cesarstva ni enostavna stvar, toda prvi od pogojev je, da obstaja cesar, ki bi vodil državo. Maximillian Habsburški, ki je bil poslan v Mehiko, da bi vzpostavil novo cesarstvo daleč od Avstroogrske, je bil le del nečesa, kar bi cesar moral biti: nagnjen k vrtnarstvu in rastlinah, umetnosti in urbanizmu je preživel več časa na potovanjih, kot pa se ukvarjal z javnimi posli. Da bi zagotovil obstoj cesarstva, je imel na začetku pomoč francoskih vojakov, ki pa so precej stali, zato je potreboval svoje vojake, ki bi skrbeli za varnost države. V ta namen je julija 1863 regent J. N. Almonte svetoval Maximilianu, naj vzame 10.000 do 12.000 nemških vojakov in postane neodvisen od francoske vojske. Toda Maximilianu so bili bolj po godu Avstrijci. Tako je nastal Mehiški Odred Avstrijskih Prostovoljcev, ki so ga sestavljali: Avstrijci, Slovenci, Čehi in Italijani z jadranske obale. Delovali pod komando grofa Franza von Thuna, nemškega plemiča iz Češke. Eden od članov tega odreda, slovenski kapetan je pisal o kulturi in običajih Mehičanov tistega časa. Pismo je objavljeno v izvirniku 1865 v Ljubljanskih Novicah.

*Huan De Los Ljanos,
23 km od Pueble proti severovzhodu
21. september 1865*

Dragi prijatelj,

na poti proti Puebli sem se ustavil, da si malo odahnem od vseh velikih in dolgih naporov. Zato ti pišem, da se zahvalim za tvoji pismi poslani 23. februarja

in 1. maja, prav tako pa tudi za lepe knjige, ki si mi jih poslal. Tvoja darila sem dobil v najhujšem času za vojaka, točno ko smo se morali soočiti s sovražnikom. Zaradi tega mi tvoja pisma veliko pomenijo. To se je zgodilo, ko sem odšel iz bele Ljubljane in verjetno prvič in zadnjič videl vojake iz Slovenije. To je bilo 30. junija v Perateu, kjer se je nas 20 vojakov vsedlo da malo poklepeta, kaj spijemo in se družimo. Kapljice madžarskega vina so nam grele srce in kri.

Najlepši trenutek je bil, ko je v sobo vstopil vojni uradnik in rekel: -Prispela je pošta iz Evrope!-

Vsi smo se razburili in spraševali -A je kakšno zame?-

Hoteli smo biti med prvimi, ki so dobili pošto. Bil sem nabolj srečen, saj sem naenkrat dobil dve pismi, napisani s tvojo cenjeno roko. Tedaj sem ugotovil, kolikšna je vrednost enega samega pisma. Čeprav smo vsi pozorno brali in bili srečni, smo dvignili pogled, ko je uradnik vzel kozarec vina in nazdravil za vse naše iz domovine, ki mislijo na nas v tako daljni deželi.

Po obširnem uvodu ti želim zaupati najpomembnejše stvari, ki sem njih napisal v svoj dnevnik. Od 22. februarja sem sodeloval v mnogih bojih, vsi pa so se dogajali v Siera Del Norte. To je zelo rodovitno predele z visokimi gorami in čudovito naravo. Nahaja se med Pueblo, Tulonsingom in reko Zempoalo. V vaseh te pokrajine živijo indijanska plemena rdečerjave polti, v mestih pa živijo kreoli, ki so pravitako temne polti. Okolje je prečudovito, zelo me spominja na Brul poleg Dunaja, čeprav je precej manjši od tega tukaj. Vsi indijanci so kristjani, vendar imajo v svojih kolibah še vedno veliko stvari, ki spominjajo na temno preteklost, ko so verjeli v božanstvo Huitzilopachti, kljub temu pa so vseeno precej večji verniki in katoliki od onih s Tirolske. Mehičani so še en preprost narod, preprostih oblačil in hrane, tihi v vseh priložnostih. Nikoli nisem slišal, da se pritožujejo ali upirajo, niti da jokajo, čeprav so bili v težkih razmerah. Pet in pol mesecev sem živel z njimi, eni so se borili na naši strani, drugi so samo pobirali vojake na obeh straneh, tretji pa pomagali vojakom, ki so ostali brez moči. Med temi sem bil tudi jaz, naj se me bog usmili, bil sem voden z željo pomagati samo našim. Zavedal sem se krivice in storil vse, kar je bilo v moji moči, da popravim škodo...

V okviru svoje omejene avtonomije in pripisovanju francoski legiji je imel Mehiški Odred Avstrijskih Prostovoljcev status neodvisne vojne in administrativne organizacije. Cesar Franz Joseph, ki je 1. aprila 1864 podpisal ustanovitev tega odreda, je samo hotel čimbolj ločiti monarhijo od cesarstva, ki ga je v Mehiki vzpostavil Maximillian.

Priredil: Dimitrije Krunic

ATELJE 61 NA PTUJU

Že ko je Atelje 61 začel leta 1961 z delovanjem, so mu umetniki iz Slovenije posredovali svoje kartone slik kot idejne podloge za tapiserije. Tkane stvaritve Andreja Ajdiča, Janeza Bernika, Jožeta Ciuhe, Bogdana Groma, Ande Klančič, Borisa Kobeta, Zore Koren Skerk, Staneta Kregarja, Mihe Maleša, Franceta Miheliča, Zorana Mušiča, Marija Pregelja, Franceta Slane, Lojzeta Spacala, Andreja Stasika, Gabrijela Stupice so tvorile aktivno tapiserijsko sceno v Sloveniji zlasti v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja, slovensko umetnost pa obogatile z nekaterimi remek deli tapiserijske umetnosti v evropskih okvirih. Vredno je omeniti tudi strokovno sodelovanje med Adrio Art Inc. iz New Yorka, Moderno galerijo iz Ljubljane in Ateljejem 61, ki je v veliki meri prispevalo k finančni stabilizaciji delavnice ter sprožila izredno plodno ter uspešno dolgoletno sodelovanje s precejšnjim številom slovenskih avtorjev.

Galerija v Piranu je otvorjena 1962 ravno s postavitvijo tapiserij izvedenih v Ateljeju 61, nato pa si je razstavo ogledala tudi ljubljanska in mariborska publika. Razstave, prirejene 2007 v Kopru, Piranu in Portorožu ob 100 letnici rojstva eminentnega multimedijskega umetnika Lojzeta Spacala, so prav tako

z velikim številom razstavljenih tapiserij usmerile pozornost na njegovo večdesetletno aktivno sodelovanje z Ateljejem 61, samemu kolektivu ustanove pa dale priložnost da se seznanijo z velikim opusom mozaikov, slik, risb, grafičnih odtisov... v njegovi galeriji v Štanjelu in na domu v Škrbini (Kras, kjer je bil njegov atelje), kot tudi soline v Seči, ki so pogost motiv na Spacalovih delih.

Ob zaznamovanju 120 letnice obstoja Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož regionalne inštitucije kulture, se je na njihovo povabilo, Ustanova za izdelovanje tapiserij Atelje 61 predstavila slovenski publiki z razstavo pod imenom *Avtentična srbska tapiserija* v Miheličevi galeriji na Ptujju.

Novosadski Atelje 61 se je, kot edinstven po mediju, ki ga neguje ter po tradiciji negovanja dediščine več kot pol stoletja, ob impozantnem jubileju - 120 let obstoja Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož, *Sodobna srbska tapiserija* Ptuj, 2013 številni publiki in ljubiteljem sodobnega likovnega izraza, predstavil z deli 22 srbskih umetnikov, med katerimi so tudi *podpisi* Boška Petrovića, Jagode Bujčić, Branislava Subotića, Boška Karanovića, Nade Poznanović Adžić, Nade Mančić, Smiljane Hadžić, Jadranke Simonović, Dušanke

Botunjac, Ane Cicović, Daliborke Đurić, Suzane Gojnić, Tamare Jelača, Vere Radovanović Marković, Maje Mišević, Daliborke Pešić, Grozdane Ranković Živković, Milene Ristić, Jadranke Simonović, Snežane Skoko, Slobodanke Šobota, Nataše Tasić Banić, Tamare Vasiljević in Maje Žižakov. Avtorji, ki sledijo izhodišču svojih idej pri primarnih elementih tkanja in možnih izzivih, ki jih nudi material ter sugestivno ustvarjajoč nov pristop likovnosti v okviru tega medija umetniki enakopravno sodelujejo v sodobnih tokovih svetovne tapiserije, izvajajoč idejni impulz do točke, ko avtentičnost tapiserijskega dela postaja imperativ njihovega umetniškega angažiranja in edini možni razlog za dalji eksperiment. O pomenu razstave in percepciji tapiserije, kot umetniškega artefakta v slovenski javnosti, govori tudi podatek, da je razstavo otvoril dr. Štefan Čelan župan Ptuja, povdarivši plodno uporabo prednosti pristnega kulturološkega prostora, ki bi se v prihodnosti lahko razvijala tudi v drugih segmentih sodelovanja Novega Sada in Ptuja.

Otvorivši razstavo je Aleš Arih, direktor Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož, predstavil dejavnost inštitucije kulture, podčrtajoč pomen konzervatorsko-restavratorske delavnice, ki deluje v okviru le tega,

medtem ko se je konzervatorica, dr. Eva Ilec ozrla na pomen večdesetletnega sodelovanja dveh edinstvenih (v svojih državah) inštitucij kulture. Laslo Silađi, direktor Ateljeja 61, je prav tako seznanil prisotne s poljem delovanja in delom ter načrtih v prihodnosti same Ustanove za izdelovanje tapiserij, medtem ko je umetnostna zgodovinarica Goranka Vukadinović, ki je tudi avtorica razstave, zainteresiranim poskušala približati artistski fenomen avtentične tapiserije ter samo postavitev.

Razen Ptuja, v katerem se lahko vidijo številni spomeniki kulture, predvsem Grad z bogato in vredno muzeološko postavitevijo (bruseljske tapiserije iz XVII. stoletja, ki so del zbirke muzeja), je kolektiv Ateljeja 61 obiskal konzervatorsko – restavratorsko delavnico ptujskega muzeja, Maribor, dvorec Dornavo, Veliko Nedeljo, Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož v Ormožu, kjer so – med ostalim - razstavljene tapiserije Marija Preglja, izvedene v delavnici Ateljeja 61 in Društvo rojakov Janeza Puha, Juršinci.

*Besedilo in foto: Goranka Vukadinović,
umetnostna zgodovinarica
Prevedla: Elza Ajduković*

IN MEMORIAM GORANKA VUKADINOVIĆ 1963-2018

V 55. letu nas je zapustila Goranka Vukadinović, umetnostna zgodovinarica iz Novega Sada. Goranko bomo pomnili po izjemnih dosežkih pri afirmaciji Ustanove za izdelavo tapiserij Atelje 61, kjer je delala. Osnovna dejavnost Ateljeja 61, ki je bil ustanovljen 1961, je izdelava tapiserij, zbiranje, ohranjanje, restavracija starih tapiserij ter razstavljalna dejavnost. Goranka je kot umetnostna zgodovinarica in kustos sodelovala pri organizaciji mnogih razstav tapiserije, med ostalim tudi rastav v Sloveniji.

Iskreno sožalje družini Vukadinović!

IN MEMORIAM VIKTOR ČEPIN 1938-2018

V 80. letu starosti nas je zapustil dolgoletni član Društva Slovencev Kredarica. Rojen je bil 12. novembra 1938 v Hrastniku, Podkraj, Laško v Sloveniji od očeta Antona Čepina in matere Julijane Čepin, roj. Šrenk. Osnovno šolo je obiskoval in končal v Hrastniku. Leta 1953 se je vpisal na vajeniški tečaj v Mariboru v steklopihaški stroki in ga končal 1956. Med vajeniškim tečajem je bil na praksi na Inštitutu Jožef Štefan v Ljubljani, kjer se je zaposlil oziroma ostal in delal tudi po končani vajeniški šoli. Od 1960 do 1962 je bil na služenju vojaškega roka v Beogradu. Vojnomedicinska akademija-VMA v Beogradu mu je ponudila službo, ki jo je sprejel in tam delal od 1962 do 1964. Leta 1964 se je preselil v Novi Sad, kjer je dobil službo laboratorijskega steklopihalca na Inštitutu za kemijo Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Novem Sadu, kjer je delal vse do upokojitve 1991, potem pa pri zahtevnih nalogah tudi po upokojitvi, vse do smrti 16. septembra 2018. Viktor je bil zaveden Slovenec in v tem duhu je vzgajal svojo hčerko Vesno in vnuka Milana Šerbana.

Iskreno sožalje Družini Šerban!

Društvo se za vsestransko podporo zahvaljuje predsedniku društva Ivanu Zavrtaniku z družino, družini Kekić, Veselinov, Veriš, Maletin, Ajduković, Juršić-Huzjan, Mariji Lovrić in vsem drugim članom društva, učencem dopolnilnega pouka, pevcem obeh pevskih skupin in članom ansambla, učiteljici Rut Zlobec, še posebej pa družinam Jovanović, Jojkić-Polovina, Kosanović, Dimitrijević, Hribljan, Vehovec, Pejković, Milanović, Brkić, Polanec, Šumaruna, Fabijan, Lukić, Gantar, Golubović, Ivošev ter organizacijam v Sloveniji: Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenju slovenska izseljenska matica v Sloveniji, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu za šolstvo Republike Slovenije ter v Srbiji: Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu, častnemu konzulu Republike Slovenije v Vojvodini Rajku Mariću, metropolitu msgr. Stanislavu Hočevarju, Nacionalnemu svetu slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, Kulturnemu centru Novi Sad, Mestni upravi Novi Sad, Pokrajinskemu sekretariatu za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – skupnosti in Pokrajinskemu sekretariatu za kulturo, obveščanje in odnose z verskimi skupnosti, Židovski občini, Baletni šoli in Glasbeni mladini, Srbskemu narodnemu gledališču, Mestni knjižnici Novi Sad in drugim.

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Marija Lovrić - urednica, člani Elza Ajduković, Nevena Belić, Jasmina Veselinov, Nina Stanimirov-Veriš in Đorđe Veselinov. Aleksandar Jovanović - tehnični urednik in priprava za tisk. Tisk: Simbol - Petrovaradin. Naklada: 300 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. E-mail: pisarna@kredarica.org . Rešenjem Sekretariata za informiranje št.ev.:105/651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002. Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev informiranja. Izhajanje te številke je omogočil Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine - nacionalne skupnosti.

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

061.237 (497.113 Novi Sad)

KREDARICA: bilten Društva Slovencev v Novem Sadu / urednica Marija Lovrić.- Let.1, št.1(marec 2001)-Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica", 2001 - Ilustr. ; 30 cm

Tromesečno

COBISS.SR-ID 223276807

ISSN1821-1070

